

การเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ตามแนว
อปินิยานิธรรม 7 ในชุมชนตำบลวังกระแจะ
อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

The Enhancing the Social Relationship of Ethnic Groups According
to the Aparihaniyadhamma in Wang-kajae Community
Chai-yok District, Kanchanaburi Province

พระธวัชชัย อนามโย^{1*} และ อุทัย สติมัน²

PhraThawatchai Anamayo¹ and Uthai Satiman²

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย¹

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต²

Suan Dusit University

*Corresponding Author. E-mail: anamayoth@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หลักอปินิยานิธรรมกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง กลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน มีลักษณะทางชีวภาพและเชื้อชาติเหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรม ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมพร้อมๆ กันไปเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคล

วังกระแจะเป็นชุมชนหนึ่งที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ได้แก่ ไทย มอญ พม่า และกะเหรี่ยง เป็นต้น ซึ่งในแต่ละชาติพันธุ์ต่างมีวัฒนธรรม ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ที่แตกต่างกัน แต่เมื่อมาอาศัยอยู่กันจำเป็นต้องมีสิ่งยึดเหนี่ยวเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีโดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ผสมผสานกับวัฒนธรรม ประเพณีและ คติความเชื่อของแต่ละชาติพันธุ์ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

คำสำคัญ: การเสริมสร้าง; ความสัมพันธ์ทางสังคม; กลุ่มชาติพันธุ์; อปินิยานิธรรม 7

Abstract

This article is intended to analyze of Strengthening the Social Relationship of Ethnic Groups According to the Aparihaniyadhamma in Wangkrajae Community Chai-yok District, Kanchanaburi Province

From the research are as follow:- that an ethnic group means the group of people inherited from the same ancestors, having the same biological characteristic and race, including the same cultural ancestors. The people in the same ethnic group have the feelings of the blood and the culture bonds in the same time; these are the binding feelings that strengthen their identities.

The district of Wangkrajae is a community with various ethnic groups, i.e. Thai, Mon, Myanmarist, and Karen, etc., each of which has different cultures, customs, and the way of living. As these ethnic groups have to live together, something to hold on to is needed for strengthening unity; hence, applying Buddhist Dhammas to the leadings of their daily lives combining with each of their cultures, customs and beliefs can help them live happily.

Keyword: Enhancing, Social Relationship, Ethnic Groups, Aparihaniyadhamma

บทนำ

การปฏิบัติอยู่ในระเบียบวินัยของสังคม เป็นแนวทางที่บรรพบุรุษไทยได้วางกรอบให้ชนรุ่นหลังได้นำมาปฏิบัติ โดยนําระบบวิธีคิดที่กำหนดแบบแผนการประพฤติ ปฏิบัติ อันเป็นที่ยอมรับของกลุ่มคนพวกเดียวกัน ตลอดจนนักวัฒนธรรมในปัจจุบันได้กล่าวถึงวัฒนธรรมในความหมายพลังความคิด วิธีคิด และการสร้างปัญญา เพื่อนำไปสู่การจัดการความรู้ในการส่งเสริม เสริมสร้าง และพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นข้อมูลวัฒนธรรมก็คือ ข้อเท็จจริงของวิถีชีวิต หรือวิถีแห่งการดำรงชีพของกลุ่มชน ซึ่งเป็นองค์รวมของวิถีชีวิต คุณค่า และอุดมการณ์ของสังคมมนุษย์ มีการปรับตัว และเปลี่ยนแปลงกับระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและธรรมชาติ ภายใต้ความหลากหลายทางสังคมมนุษย์ (ชูพินิจ เกษมณี, 2548 : 4) และเมื่อสังคมไทยมีประชากรมากกว่า หนึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ก็ย่อมเกิดปัญหา อันจะเกิดความขัดแย้งที่รุนแรงตามมา ยกเกินที่จะแก้ปัญหาได้

ตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นชุมชนหนึ่งที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ได้แก่ ไทย มอญ พม่า และกะเหรี่ยง ซึ่งในแต่ละชาติพันธุ์ต่างมี

วัฒนธรรม ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ที่แตกต่างกัน แต่เมื่อมาอาศัยอยู่กันจำเป็นจะต้องมีสิ่งยึดเหนี่ยวเพื่อเสริมสร้างความสามัคคี ในพิธีบำเพ็ญบุญกุศลทั่วไป เช่น วันธรรมสวนะ (วันพระ) วันสำคัญทางพุทธศาสนา หรือวันหยุดวันนักขัตฤกษ์ที่สำคัญ เป็นต้น โดยมีวัด สำนักสงฆ์ พระภิกษุสงฆ์ เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมต่อจนกลายมาเป็นความผูกพัน ความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งต่างก็มีการจัดพิธีกรรมทางศาสนาตามคติความเชื่อที่บรรพบุรุษได้นำมาประเพณีปฏิบัติสืบทอดในลักษณะของการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการดำเนินชีวิตตั้งแต่ถือกำเนิดจนถึงบั้นปลายของชีวิต โดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ผสมผสานกับวัฒนธรรม ประเพณี และ คติความเชื่อของแต่ละชาติพันธุ์ ก่อให้เกิดเป็นวิถีพุทธ สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างร่มเย็น ส่งเสริมให้ชุมชนมีจิตสำนึกที่ดี และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังคำกล่าวที่นำเสนอไว้ว่า “พระพุทธศาสนาเป็นรากฐานสำคัญแห่งการประพฤติปฏิบัติที่ดีต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม โดยมีวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ และวัฒนธรรมอันดีงาม” (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554 : 4)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและวิธีการของพุทธศาสนาในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีส่วนในการหล่อหลอมชุมชน โดยนำหลักอภิธานิธรรม 7 เข้ามาเสริมสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากการช่วยเหลืองานซึ่งกันและกันทั้งทางวัด สำนักสงฆ์ หรืองานในชุมชน การถ้อยทีถ้อยอาศัยพึ่งพากัน โดยมีการแยกเชื้อชาติ หรือภาษา แต่ตรงกันข้ามกับเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งทางด้านภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา และประพฤติปฏิบัติตนชีวิตประจำวันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์หลักอภิธานิธรรมกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในชุมชนตำบลวังกระแจะอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีศึกษาจากเอกสาร และการศึกษาภาคสนาม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ขั้นศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research)

ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี รวมทั้งข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งแหล่งข้อมูล ดังนี้

ก) แหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539

ข) แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Source) ศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยต่างๆ หนังสือ ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา หรือประเด็นที่ต้องการทราบ

2. ขั้นศึกษาภาคสนาม (Field Work)

การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ตัวอย่างที่แตกต่างกันตามลักษณะของประชากรกลุ่ม เพื่อให้ได้บุคคลที่เป็นตัวแทนของประชากรอย่างแท้จริง

3. ขั้นวิเคราะห์

การนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และนำมาหาประเด็นหลัก และข้อสรุป จากนั้นทำการจำแนกข้อมูลตามประเด็นต่างๆ นำข้อมูลมาทำการเปรียบเทียบกัน และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเพื่อนำไปตอบปัญหาการวิจัย

4. ขั้นสรุป

สรุปผลจากการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา เพื่อหาข้อสรุป และนำเสนอรายงานผลการวิจัย ในรูปแบบพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์หลักอุปาทานธรรมกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการวิจัยพบว่า ชาติพันธุ์ (Ethnicity) คือ กลุ่มคนที่มีจุดกำเนิดของบรรพบุรุษร่วมกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นแบบแผนเดียวกัน รวมถึงมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม เชื้อชาติและสัญชาติสอดคล้องกัน สำหรับผู้คนที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน มักมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมพร้อมๆ กันไป โดยเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์และในขณะเดียวกัน ก็สามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นั้นนับถือศาสนาเดียวกัน หรือได้รับอิทธิพลจากกระบวนการกล่อมเกลางานทางสังคมแบบเดียวกัน เป็นสิ่งที่แสดงถึงพื้นฐานความเป็นมนุษย์ในแต่ละเชื้อชาติและแสดงถึงวิวัฒนาการของระบบสังคมการเมือง โดยในแต่ละภูมิภาคมักประกอบไปด้วยกลุ่มคนหลากหลายเผ่าพันธุ์โดยแต่ละเชื้อชาติก็จะมีวัฒนธรรมและประเพณีที่สืบทอดมาเป็นของตนเอง และเป็นความงดงามของสังคมโลกที่ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย (อมรา พงศาพิชญ์, 2537; เสรี ชาเลลา และคณะ, 2544)

สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึง กลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน มีลักษณะทางชีวภาพและเชื้อชาติเหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรม ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมพร้อมๆ กันไปเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคล

พระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคม ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ พระพุทธศาสนาเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง แต่พระพุทธศาสนาก็มี อิทธิพลและบทบาทบุญญัตติต่อวิถีชีวิตของบุคคลในสังคม เป็นสถาบันเบื้องต้นสำหรับการส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม และสวัสดิการของมนุษย์ หลักธรรมที่จะทำให้การเสริมสร้างความสัมพันธ์ ของกลุ่มชาติพันธุ์ มีความสามัคคีในการสร้างความเจริญให้แก่ สังคมในชุมชน ซึ่งถือว่าคนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน เป็นส่วนหนึ่งชุมชนเหมือนกัน เป็นหลักการที่ควบคู่กับหลักเสรีภาพ ส่งเสริมให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอยู่สันติสุข เรียกว่า อปทานิยธรรม มี 7 ประการ [ที.ม. (ไทย) 10/70/90; พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต, 2551] เป็นหลักการร่วมรับผิดชอบที่จะช่วย ป้องกันความเสื่อม นำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองโดยส่วนเดียว มี 7 ประการ สามารถวิเคราะห์การ ประยุกต์ในการอยู่ร่วมกัน ได้ดังนี้

1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ พบปะปรึกษาหารือกิจการงาน อย่างสม่ำเสมอ

ตำบลวังกระแจะเป็ตำบลที่มีประชากรหลายชนชาติ และมีประชากร 6900 คน โดยประมาณ มีทั้ง ชนชาติพม่า ไท ญวน กระเหรี่ยง เป็นพื้นที่ๆ ที่ การรวมประชากรหลายชน ชาติ เพื่อการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุข โดยประยุกต์หลักอปทานิยธรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ของสังคม เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกัน รับรู้ข่าวสารร่วมกันเป็นเรื่องเดียวกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการแจ้งข่าวสารจำเป็นต้องมีการประชุมเป็นวาระบ้าง เร่งด่วนบ้าง ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แสดงทัศนะไว้ ดังต่อไปนี้

“การประชุมกันบ่อยๆ และการได้พูดกัน ถือว่าเป็นผลดีจะทำให้เราได้รับรู้ และทราบ ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน หรือองค์กร แม้แต่ปัญหาส่วนตัวของแต่ละบุคคล เพื่อที่จะแก้ปัญหา ได้ทันทั่วทั้ง” (สัมภาษณ์, เจ้าอาวาสวัดแก่งสามัคคี, 15 มกราคม 2558)

“เมื่อเกิดปัญหาขึ้นเราควรที่จะหาวิธีในการแก้ไข ซึ่งวิธีที่ดีที่สุด คือการพูดคุย เพื่อ หาทางออกที่ดีที่สุดทั้งสองฝ่าย ซึ่งในการพูดคุยนั้นควรที่จะฟังให้จบในแต่ละฝ่ายในการปรึกษา พูดคุยกัน จะส่งผลดีของสังคมชุมชนที่สงบสุข เป็นสังคมที่สันติสุขและยั่งยืน” (สัมภาษณ์, เจ้า อาวาสวัดบึงตันน้อย, 15 มกราคม 2558)

“การอยู่ร่วมกัน การทำงานร่วมกันของคนในสังคมจะต้องมีการพบปะ ประชุม ปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ยอมรับ ในเหตุผลที่ถูกต้องที่เป็นประโยชน์ เพื่อความเข้าใจที่ดีต่อกันของคนในสังคมซึ่งความเจริญไม่ เกิดความเสื่อมในทุกกรณี เช่น ในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก มีอะไรพูดกันปรึกษากัน ลูกก็จะอบอุ่น ปัญหาถูกไปติดยาเสพติด ก็จะไม่เกิดขึ้น ในสถานที่ทำงาน หัวหน้ามีการประชุมปรึกษากับ ผู้ร่วมงานทุกครั้ง งานก็จะราบรื่น” (สัมภาษณ์, ประชาชน หมู่ที่ 2, 10 มกราคม 2558)

“การประชุมพบปะปรึกษาหารือกิจการงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมกันโดยสม่ำเสมอ สามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่างๆได้เป็นอย่างดี” (สัมภาษณ์, ประชาชน หมู่ที่ 9, 17 มกราคม 2558)

“การประชุมกันบ่อยๆ เป็นการระดมมันสมอง รวมความสามารถที่ทุกคนมี นำมาแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่อง ส่งเสริมพัฒนาหมู่คณะให้มีความเจริญในด้านต่างๆ” (สัมภาษณ์, ประชาชน หมู่ที่ 7, 19 มกราคม 2558)

ดังนั้น นักปกครอง จะต้องส่งเสริมให้ประชาชนได้รับฟังข่าวสาร การประชุมกันบ่อยๆ ส่งผลให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ทราบการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังสร้างความเข้าใจต่อกันได้ดี เกิดความสามัคคีได้ดี

2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลายที่พึงทำร่วมกัน

การที่มีการเรียกประชุมชุมชน หรือหมู่บ้าน และทุกคนเข้าประชุมพร้อมเพรียงกัน ทำให้มีการร่วมแรงร่วมใจกัน ในการทำงานต่างๆ เกิดความกลมเกลียวกัน เวลาการทำกิจกรรมจะทำให้เกิดมีพลัง งานเหล่านั้นก็จะสำเร็จได้ทันเวลา และการแก้ไขปัญหาต่างๆ การให้แง่คิดเห็นหลังการประชุม การอยู่ร่วมกัน เนื่องจากในชุมชนนี้ เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายชาติเผ่าพันธุ์ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แสดงทัศนะไว้ ดังต่อไปนี้

“เพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คนที่อยู่รวมกันไม่กินแหว่ง แคลงใจกัน จะทำงานอะไรก็สำเร็จได้ เช่นในครอบครัวมีอะไรปรึกษาหารือกันก็ต้องอยู่พร้อมๆ กันเพื่อทุกคนจะได้ยอมรับในสิ่งที่จะทำลงไปด้วยความเต็มใจ” (สัมภาษณ์, ประชาชน, 10 มกราคม 2558)

“การทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นการประชุมและการทำกิจกรรมทั้งหลายที่พึงกระทำ ร่วมกัน หรือพร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันชุมชนที่เราอยู่ เพื่อความร่มเย็นของชุมชนทุกกลุ่ม” (สัมภาษณ์, ประชาชน หมู่ที่ 9, 17 มกราคม 2558)

“การที่พวกเราพร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันปฏิบัติกิจของหมู่คณะ มีความรับผิดชอบร่วมกัน ดำเนินไปอย่างพร้อมเพรียง และเมื่อถึงตอนทำงานก็ต้องทำงานของส่วนรวมให้ดี” (สัมภาษณ์, ประชาชน หมู่ที่ 7, 19 มกราคม 2558)

3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้

กติกาที่เราได้ร่วมตกลงกัน จะสามารถประคับประคอง สิ่งที่บรรพบุรุษสร้างไว้จะเป็น กำแพง ป้องกันสิ่งที่จะมาทำลายจารีตที่ดั้งเดิม สิ่งไหนที่เป็นประโยชน์ และสิ่งไหนที่คนในชุมชน ส่วนใหญ่ยินยอม และตกลงกันได้ และมีมติเป็นเอกฉันท์ หมายความว่าไม่ล้มกฎเก่า ตั้งกฎ กติกาขึ้นใหม่ตามใจชอบหากจะเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกของเดิมหรือจะ เพิ่มเติมของใหม่ก็ จะต้องปรึกษาหารือเห็นชอบร่วมกันพร้อมกัน ไม่ใช่อำนาจประกาศออกมา แต่ฝ่ายเดียวพวก

เดียวโดยไม่ฟังเสียงใคร (ผู้บริหารของเราส่วนใหญ่จะปฏิบัติสวนทางกับ หลักการข้อนี้ คือพอได้ขึ้นเป็น ผู้บริหารก็มักจะเลิกลั่นนโยบายของคนเก่าหรือสิ่งที่คนเก่าทำไว้ แล้วกำหนดนโยบายของตนเอง ขึ้นใหม่ด้วยความคิดของตนเอง แต่ผู้เดียว และมักจะทำอย่างนี้ ทุกครั้งที่เปลี่ยนผู้บริหาร) ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แสดงทัศนะไว้ ดังต่อไปนี้

“การที่เราตั้งเป้าหมาย หรือกฎกติกาไว้นั้น ก็ไม่ควรที่จะไปล้มล้างไป เพราะจะได้เป็นบรรทัดฐานของความสงบขององค์กร ชุมชน เพื่อการสร้างสามัคคี” (สัมภาษณ์, เจ้าอาวาสวัดแก่งสามัคคี, 15 มกราคม 2558)

“สังคมชุมชนจะสงบสุขได้ ทุกคนจะต้องบัญญัติและไม่ล้มเลิก ระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของคณะและสังคมตามความพอใจของตนหรือของกลุ่มโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ตัวอย่างเช่น นักเรียนจะต้องแต่งเครื่องแบบของโรงเรียนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย” (สัมภาษณ์, ประชาชน, 10 มกราคม 2558)

“การไม่เพิกถอน ไม่เพิ่มเติม ไม่ละเมิดหรือวางข้อกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ สิ่งไหนที่มันมีอยู่แล้วก็ไม่ควรยกเลิกสิ่งนั้น หากว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ดี” (สัมภาษณ์, ประชาชน หมู่ที่ 9, 17 มกราคม 2558)

“การปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมจะต้องถือระเบียบข้อบังคับ เพื่อปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน และเป็นเหตุส่งเสริมให้การปกครองการบริหารเกิดผลดี มีประสิทธิภาพ” (สัมภาษณ์, ประชาชน หมู่ที่ 7, 19 มกราคม 2558)

4) เคารพนับถือเชื่อฟังผู้อาวุโส

การอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องรู้จักเคารพนับถือผู้ใหญ่ ผู้ผ่านวัยผ่านประสบการณ์มากเพราะอดีตเป็นบทเรียนของ ปัจจุบันผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ผ่านอดีตมาแล้วมีบทเรียนแห่งความถูกผิดความเลื่อมความเจริญมาแล้ว ประชาชนในชุมชนวังกระแจะได้ปฏิบัติตามแนวทางของการอยู่ร่วมกัน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงทัศนะไว้ว่า

“การเคารพผู้อาวุโสเป็นสิ่งที่ดีงาม สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นการให้เกียรติซึ่งกันและกัน เป็นกฎกติกาเป็นมารยาทที่พึงกระทำ เพื่อความสงบ และความสามัคคี” (สัมภาษณ์, เจ้าอาวาสวัดแก่งสามัคคี, 15 มกราคม 2558)

“ในการอยู่ร่วมกันควรที่จะให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่ควรที่จะแบ่งชนชั้นวรรณะ ควรอยู่กันด้วยความรักความสามัคคีเปรียบเสมือนเป็นพี่เป็นน้อง เพราะในการอยู่ร่วมกันต้องมีการกระทบการท้อย่างแน่นอน เพราะมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ซึ่งมีทั้ง ไทย มอญ พม่า กะเหรี่ยง ดังนั้น เราควรที่จะต้องระมัดระวังในทุกๆ ด้าน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความขัดแย้งและแตกแยกขาดความสามัคคี (สัมภาษณ์, เจ้าอาวาสวัดบึงตื้นน้อย, 15 มกราคม 2558)

“การเคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เพราะผู้ใหญ่เกิดก่อน ผ่านประสบการณ์มากกว่า ประกอบกับการอยู่ร่วมกันในสังคมต้องมีผู้นำ ถ้าเราให้การเคารพ และเชื่อฟังผู้นำ สังคมก็จะไม่วุ่นวาย” (สัมภาษณ์, ประชาชน, 10 มกราคม 2558)

“ให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ ยาวนาน ดังนั้นเราต้องให้เกียรติ ให้ความเคารพนับถือ และรับฟังความคิดเห็นของท่านในฐานะที่เป็นผู้รู้และมีประสบการณ์มาก” (สัมภาษณ์, ประชาชน หมู่ที่ 9, 17 มกราคม 2558)

“เชื่อฟังคำสอนของท่าน ความเป็นผู้ใหญ่กับความเป็นผู้น้อยเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก เพราะการปกครอง การบริหารจำเป็นต้องมีผู้นำและผู้ตาม หน้าที่ ปกครอง หน้าที่สั่งการ เป็นต้น เป็นเรื่องที่ยุใหญ่หรือผู้นำจำต้องปฏิบัติ” (สัมภาษณ์, ประชาชน หมู่ที่ 7, 19 มกราคม 2558)

สามารถสรุปได้ว่า ผู้อาวุโสในหมู่บ้านซึ่งถือว่าเป็นบุคคลสำคัญ ที่ต้องให้ความเคารพ จะสามารถเป็นร่มโพธิ์ใบใหญ่ ให้กับลูกหลาน ดังนี้ ควรปลูกจิตใต้สำนึกให้ เคารพเชื่อฟัง ผู้นำ หรือผู้ที่ใหญ่ในชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ และความสามัคคี เช่น หากสมาชิก ต้องการเสนอความคิดเห็น จำเป็นต้องขออนุญาต ซึ่งถือเป็นการให้เกียรติในที่ ประชุมและผู้นำ

5) ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ

การสร้างเสริมชุมชนให้เกิดความสุข ความสามัคคี ว่าต้องมีมาตรการสร้างความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิอยู่ได้อย่างปกติสุข ถ้าในระดับ หน่วยงานก็คือ จัดให้มีสวัสดิการที่ดีทำให้สมาชิกมีกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ไม่ข่มเหงน้ำใจกัน ไม่ใช่ อำนาจจورวอดคักตีศรีกตข่มกันเองไม่ก่อให้เกิดความคับแค้นใจในหมู่สมาชิก ดังที่ผู้ให้ข้อมูล ได้แสดงทัศนะไว้ว่า

“การให้เกียรติซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่ดีงาม ไม่ควรแบ่งชนชั้นวรรณะ หรือกีดกันความสามารถของสตรี ไม่ควรว่าสตรีเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า แต่ควรที่จะเปิดโอกาสให้สตรี เข้ามาแสดงความรู้ความสามารถ เพื่อพัฒนาองค์กร และชุมชน”

“สตรีถือว่าเป็นเพศแม่ เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติให้ การยกย่อง ปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิหรือข่มเหงรังแก ถ้าสังคมใดๆ ผู้หญิงถูกฉุดคร่าข่มขืน มากๆ ความ เสื่อมก็จะเกิดกับสังคมนั้น”

“เราไม่ควรข่มเหงสตรี เป็นการให้เกียรติและคุ้มครองสตรี มิให้มีการกดขี่ข่มเหง รังแก

สรุปได้ว่า การสร้างชุมชนให้แข็งแรง จะต้องส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ของประชาชน ความเสมอภาคทางด้านสังคม และความเสมอภาคในโอกาส เด็ก เยาวชน และ บุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐ และจากชุมชน จากการใช้ความรุนแรง

และการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล โดยเท่าเทียมกัน

6) การเคารพสิทธิการบูชา ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ

การเคารพเคารพสิทธิการบูชา ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ที่เคารพสักการะสืบต่อกันมาแต่โบราณ อันเป็นศูนย์รวมจิตใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ มีความยึดมั่นในสิ่งที่เคารพสักการะอันเดียวกัน และผู้นำ จะต้องเปิดโอกาสให้คนทุกคนในสังคมได้ใช้แสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เพื่อเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน เพื่อร่วมแรงร่วมใจกันรักษาประเพณีอันดีงามไว้ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงทัศนะไว้ว่า

“การที่คนเราจะอยู่ร่วมกันด้วยความหลากหลายของชาติพันธุ์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียึดเหนี่ยวจิตใจในการอยู่ร่วมกัน นั่นคือสิ่งที่เรานับถือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำองค์กร หรือในชุมชน เช่น โบราณวัตถุ โบราณสถาน สำนักสงฆ์ วัดวาอารามต่างๆ รวมถึงพระสงฆ์ เพื่อเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ และช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ สร้างความสามัคคี คมสงบให้แก่ชุมชน และสังคม”

“การให้ความเคารพศาสนสถาน ปูชนียสถาน อนุสาวรีย์ประจำชาติ อันเป็นเครื่องเตือนความจำ ปลุกเร้าให้เราทำความดี และเป็นที่ยอมรับของหมู่ชน ไม่ละเลย พิธีเคารพบูชาอันพึงทำต่ออนุสรณ์สถานที่สำคัญเหล่านั้นตามประเพณีที่ตังาม”

“ปูชนียสถานที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้เป็นสมบัติของชาติ ไม่แสดงอาการที่ดูหมิ่นเหยียดหยาม ไม่ควรละเลยต่อพิธีการที่แสดงถึงความเคารพบูชา ไม่ทำลายวัฒนธรรมที่ตังาม ไม่ทำลายสิ่งที่เราเคารพบูชา ของลัทธิอื่น หรือความเชื่อของกลุ่มอื่น”

สรุปได้ว่า การเคารพสถานที่ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และสถานที่กราบไหว้บูชา ควรดูแลทำนุบำรุงรักษาร่วมกันปกป้องไม่ทำลายวัฒนธรรม ไม่ทำลายสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ของลัทธิอื่นๆ เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคม แม้ว่าการอยู่ร่วมกันในชุมชนนี้ จะเป็นการอยู่ร่วมกันในหลายชาติพันธุ์ การเคารพความเชื่อที่ต่างกัน ทุกคนต้องไม่ทำลายสถานที่แห่งนั้น จนเป็นการเสริมความความสัมพันธ์ในกลุ่ม

7) บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของประชาชน

การบำรุงรักษาผู้มีธรรมนั้น ทุกคนในชุมชนจำต้องเปิดใจกว้างให้แก่ศาสนาทุกศาสนาที่คนในบ้านเมืองเขานับถือ ใครจะมาเผยแพร่ศาสนาอะไรก็ยินดีต้อนรับไม่กีดกันรังเกียจซ้ำยังสนับสนุนอุปถัมภ์บำรุงให้ด้วย ดังที่ผู้ให้ข้อมูลได้แสดงทัศนะไว้ว่า

“ควรจะคอยดูแลเอาใจใส่ในพระสงฆ์ หรือวัดวาอารามที่เป็นสถานที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจแก่บุคคลในชุมชน ในฐานะที่เป็นชาวพุทธ เพราะพระสงฆ์ในวัด หรือสำนักสงฆ์ ที่อยู่ในชุมชนนั้น เป็นสิ่งที่ควรเคารพนับถือ เป็นศูนย์รวมเพื่อสร้างความสามัคคี สร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่สุด”

“คุ้มครอง อันชอบธรรม คือการคุ้มครองบรรพชิตซึ่งเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป เช่นการทำบุญด้วยปัจจัย 4 หรือการช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น การบำรุงวัด”

“เป็นการบำรุง คุ้มครอง แก่พระผู้ทรงศีลทรงธรรมบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหลักใจและเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจต้อนรับและหวังให้ท่านอยู่โดยปกติ”

“การจัดการให้ความดูแล บำรุง คุ้มครอง แก่บรรพชิต ผู้ทรงศีลทรงธรรมบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหลักใจและเป็นตัวอย่างทางศีลธรรมของประชาชน เต็มใจต้อนรับและหวังให้ท่านอยู่โดยผาสุก”

สรุปได้ว่า การอยู่ร่วมกันในสังคม ควรให้การสนับสนุนผู้ที่มีคุณธรรมทั้งหลาย ให้ได้รับโอกาสที่จะใช้ความสามารถในการได้รับการศึกษา โอกาสที่จะแสวงหาเพื่อความเจริญก้าวหน้าในการดำรงชีพหรือการเลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม กล่าวคือ ชุมชนต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธานุสา ส่งเสริมความเข้าใจ อันดีและความสมานฉันท์ระหว่างพุทธศาสนิกชน รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน และส่งเสริมการสร้างสามัคคี

ผลจากการวิเคราะห์แนวทางการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยพุทธสันติวิธี พบว่า การนำหลักอปริหานิยธรรม 7 คือ ธรรมแห่งความไม่เสื่อม 7 ประการ ประกอบด้วย 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิก 3) ไม่บัญญัติ ไม่เลิกบัญญัติที่มีไว้แล้ว 4) เคารพผู้ที่ควรเคารพ 5) ไม่ข่มเหงสตรี 6) เคารพบูชาสถานที่ 7) ให้การอารักขาผู้ทรงศีลสามารถเสริมสร้างความสามัคคี และ อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

สรุป

การอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ควรคิดถึงใจเขาใจเรา ควรคิดว่า ไม่ว่าจะชาติพันธุ์ไหนก็คือพี่น้อง เครือญาติ มองถึงเขาเหล่านั้นด้วยมิตรไมตรีที่ดีต่อกัน ไม่ควรที่จะมองแบบแบ่งชนชั้นวรรณะ หรือมองว่าตนเองเหนือกว่าผู้อื่น เพราะการกระทำแบบนี้ จะทำให้เกิดความแตกแยก และมีผลเสียมากกว่าผลดี ถ้าเราหรือ บุคคลในชุมชนในสังคมตำบลวังกระแจะอยากให้เกิดสันติสุขควรที่จะมองบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นในการอยู่ร่วมกัน ด้วยเมตตา กรุณา ด้วยมิตรไมตรีเป็นพี่เป็นน้อง มองถึงสิทธิของมนุษยชน ในความเป็นคนเหมือนกัน เพื่อเป็นการ

ป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดซ้ำรอยเดิมอีก การสร้างความสัมพันธ์ ในการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ให้ยั่งยืนในการอยู่ร่วมกันในสังคมของชุมชนตำบลวังกระแจะ ผู้นำทุกๆ ฝ่ายควรที่ร่วมมือกันอย่างจริงจัง รวมไปถึง ประชาชนในชุมชนด้วย ไม่ควรเป็นหน้าที่ของผู้หนึ่งผู้ใด หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพราะการจะสร้างความสัมพันธ์ ในการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ ไม่ได้เป็นหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของทุกๆ คน และทุกๆ ฝ่าย ที่มีหน้าที่ช่วยกันดูแลรักษาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีงามให้เกิดเป็นสังคมชุมชนแห่งสันติสุข

เอกสารอ้างอิง : References

- เจ้าอาวาสวัดแก่งสามัคคี อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. สัมภาษณ์. วันที่ 15 มกราคม 2558.
- Abbot of Wat kaengsamakkhee Chai-yok District, Kanchanaburi Province. Interview. January 15, 2015.
- เจ้าอาวาสวัดเนินสุวรรณคีฤทธาราม อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. สัมภาษณ์. วันที่ 15 มกราคม 2558.
- Abbot of Wat Noensawanrittharam Chai-yok District, Kanchanaburi Province. Interview. January 15, 2015.
- เจ้าอาวาสวัดบึงตื้น้อย อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. สัมภาษณ์. วันที่ 15 มกราคม 2558.
- Abbot of Wat Bongteenoi Chai-yok District, Kanchanaburi Province. Interview. January 15, 2015.
- ชูพินิจ เกษมณี. (2548). *สังคมไทย กับ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม.
- Kedmanee, C. (2005). *Thailand Society and Cultural Diversity*. Bangkok: The Ministry of Culture.
- ประชาชน หมู่ที่ 2 ตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. สัมภาษณ์. 10 มกราคม 2558.
- The Citizens M. 2, T. Wang-kajae, Chai-yok District, Kanchanaburi Province. Interview. January 10, 2015.
- ประชาชน หมู่ที่ 7 ตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. สัมภาษณ์. 19 มกราคม 2558.
- The Citizens M. 7, T. Wang-kajae, Chai-yok District, Kanchanaburi Province. Interview. January 19, 2015.

ประชาชน หมู่ที่ 9 ตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี. สัมภาษณ์. 17 มกราคม 2558.

The Citizens M. 9, T. Wang-kajae, Chai-yok District, Kanchanaburi Province. Interview. January 17, 2015.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์.

Phra Brahmaganabhorn (P.A. Payutto). (2008). *Dictionary of Buddhist*. (16th ed.). Bangkok: S.R. Printing Mass Product.

ภาวดี มหาพันธ์. (2532). *พื้นฐานอารยธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

Mahakhan, P. (1989). *The Basics of Thailand Civilization*. Bangkok: Odeonstore.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

MCU. (1996). *Tripitaka : Thai version*. BKK: MUC Press.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). *แผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. 2554-2559*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

National Office of Buddhism. (2011). *Plan for the Propagation of Buddhism B.E. 2554-2559*. Bangkok: National Office of Buddhism Printing.

เสรี ชาหลา และคณะ. (2545). *กลุ่มชาติพันธุ์: วัฒนธรรมและประเพณีจังหวัดนครสวรรค์*. นครสวรรค์: สถาบันราชภัฏนครสวรรค์.

Saloa, S. et al. (2002). *Ethnic Groups: Eultural and Traditions of Nakhon Sawan Province*. Nakhon sawan: Nakhon sawan Rajabhat Institute.

อมรา พงศาพิชญ์. (2537). *วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์: วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Phongsapichaya, A. (1994). *Cultural Ethnic Religious and Social Anthropology: A Concept Analysis of Thailand*. Bangkok: Chulalongkorn University.

